

Nieuwe tijden in Myanmar

Wetsvoorstel om boeddhisme te verankeren bedreigt recentelijk gegroeide openheid

- ▶ Myanmar bleef veertig jaar lang gesloten
- ▶ In het overwegend boeddhistische land vormen katholieken een minderheid
- ▶ Radicale boeddhistische monniken bedreigen het samenleven

Erik DE SMET

Ruim veertig jaar lang bleef het Zuidoost-Aziatische Myanmar, voorheen Birma, potdicht. De gewezen Britse kolonie wordt sinds 1962 bestuurd door een militaire junta die het land ombouwde tot een socialistische staat naar Sovjetmodel. Dat werd in 1990 prijsgegeven, maar de macht bleef in handen van militairen die oppositieleidster en Nobelprijswinnaar voor de Vrede 1991 Aung San Suu Kyi huisarrest oplegden. In 2011 vierde het bewind de teugels na internationaal protest, maar Myanmar was dan al ten prooi gevallen aan onderontwikkeling, natuurrampen en etnische spanningen.

Callistus Saw Eh Mwee is priester van het bisdom Pathein en directeur van Missio Myanmar. „Christenen vormen in mijn land een kleine minderheid naast een boeddhistische meerderheid van meer dan 81 procent”, legt hij uit. „Katholiek is slechts 1,3 procent van de bevolking. Ook al werd het evangelie reeds vijf eeuwen geleden in onze contreien verkondigd, toch beschouwen vele Myanmarzen het christendom als een uitheemse godsdienst.”

Na de militaire coup van 1962 werden haast alle buitenlandse missionarissen aangemaand het land te verlaten. Saw Eh Mwee: „Er restte een kleine schare inheemse priesters en twee eigen bisschoppen. Roepingen waren er amper. Maar kijk, vandaag telt Myanmar zestien bisdommen, weliswaar soms kleine.”

Tijdens de jaren van het militaire bewind konden priesters hun reguliere werk zoals de viering van de sacramenten en het bezoek aan gelovigen voortzetten. Saw Eh Mwee: „Dat mocht, zolang we ons niet verzetten tegen het regime. Toch bleef voorzichtigheid geboden, omdat er overal mogelijke informanten waren met minder eerlijke inborst. Alle kinderen moesten verplicht naar staatsscholen, waar geen godsdienstles werd gegeven. Dat werd beschouwd als de taak van ouders en parochie.”

Katholieke Kerk eist genationaliseerde scholen terug van de overheid

In de praktijk is het boeddhisme in Myanmar staatsgodsdienst. In april jongstleden werd aan het parlement een wetsvoorstel voorgelegd dat bekering tot een andere godsdienst verbiedt en interreligieuze huwelijken bijna onmogelijk maakt. Mgr. Charles Maung Bo, de aartsbisschop van Yangon, klaagt over een beknotting van de godsdienstvrijheid net nu het land zijn vrijheid lijkt te herwinnen.

Deze poging tot versterking van het boeddhisme moet beprepen worden tegen de achter-

grond van een bloedig conflict in het noorden tussen boeddhisten en een islamitische etnische minderheid, waarbij islamitische dorpen werden verwoest door groepen boeddhistische fanatici.

„Zij die waarachtig het boeddhisme praktiseren, zijn heus wel rechtschapen”, zegt Saw Eh Mwee. „Katholieke priesters onderhouden goede relaties met tal van boeddhistische monniken. Het probleem is dat een minderheid onverdraagzaam en racistisch is ingesteld.”

De voornaamste uitdaging vandaag voor de Kerk in Myanmar is de vorming van de gelovigen. Zij wonen verspreid over het platteland, waar de transportmiddelen schaars zijn. Kinderen geraken niet tot in de parochiekerken voor godsdienstonderricht, zodat priesters en zusters de gezinnen dan maar zelf opzoeken. „Veel families raken zelfs nooit wekelijks in de parochiekerk voor de zondagsmis”, zegt Saw Eh Mwee. „Dorpen beschikken daarom vaak over een kapel waar een priester enkele keren per jaar de mis komt vieren. Hij blijft dan enkele nachten ter plaatse.”

Kort na de militaire staatsgreep in 1962 werden alle katholieke scholen aangeslagen. Nu vragen de bisschoppen van Myanmar dat de regering de eertijds genationaliseerde scholen zou teruggeven. Slechts een volwaardig katholiek onderwijs geeft de christenen in het Zuidoost-Aziatische land immers de mogelijkheid een integrale christelijke vorming aan te bieden, zo klinkt het. „Er is nieuwe hoop in ons land”, schrijven de bisschoppen. „Om te kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de natie, vragen we ons bezit terug. Het is ons recht.”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Het wordt puzzelen op alle niveaus

„Schrijf maar eens een *Standpunt* op de avond na de ‘moeder van alle verkiezingen’ dat de lezer anderhalve week later nog kan boeien. Geen benijdenswaardige opdracht. En toch lijkt onze taak een flink stuk makkelijker dan die waar onze politici de komende weken (maanden?) mee worden geconfronteerd.”

Hoe dan ook, de kaarten zijn geschud. In Vlaanderen leverde dat een overdonderende overwinning voor de N-VA op en winst voor Groen. De drie klassieke partijen, CD&V, Open VLD en SP.A, hielden min of meer stand – al lukte dat bij de ene partij beter dan bij de andere. De grote verliezer was ongetwijfeld het Vlaams Belang, dat grotendeels door de N-VA werd opgepeuzeld. LDD, de lijst van Jean-Marie Dedeker, is zelfs helemaal uitgeteld. In het Franstalige landsgedeelte won de liberale MR, maar ook extreem links. Ecolo verloor fors. De PS van premier Di Rupo beperkte het verlies en blijft de grootste partij in Wallonië.

Wat nu? Het blijft een open vraag. De N-VA behaalde een eclatante score, maar wat koopt Bart De Wever daarvoor? Keihard onderhandelen zal niet volstaan om zijn ambitie – zowel op het Vlaamse als op het federale niveau mee besturen – waar te maken. De Wever zal veel water bij de wijn moeten doen. Van CD&V wordt gezegd dat de partij ‘midden in het bed ligt’ en dus zelf kan beslissen met wie ze een coalitie aangaat. Die riantie uitgangspositie is evenwel slechts schijn. De keuzes die CD&V moet maken, zijn aartsmoeilijk en niet zonder gevaar voor de toekomst van de Vlaamse christendemocratie. Kortom, het wordt op alle niveaus piekeren en puzzelen. Laten we alvast hopen dat we gespaard blijven van onverkwikkelijke toestanden zoals na de verkiezingen van 2010 – met, naast formateurs en informateurs, koninklijke bemiddelaars, ontmiijners en ‘verduidelijkers’.

De ‘vermarkting’ van de politiek, gekoppeld aan het hedendaagse populisme, de ingewikkelde staatsstructuur van ons land en de teloorgang van de grote politieke families van weleer, maken dat verkiezingen meer dan vroeger kortsluitingen veroorzaken. We krijgen te maken met een buitengewoon gecompliceerde onoverzichtelijkheid die in het belang van het land zo snel mogelijk moet worden omgezet in een nieuwe overzichtelijkheid. Het zou handig zijn als we daarvoor een beroep konden doen op intelligente computers, maar dat is uitgesloten. Computers verwerken op een directe en lineaire wijze voorgeschreven routines. Politiek is echter geen zaak van rechtlijnigheid en dus moeten we het met de bekende gezichten doen, en met de hoop dat redelijkheid, empathie en de bekommernis voor het gemeenschappelijk belang het winnen van onverzettelijkheid, kortzichtigheid en louter eigenbelang.

Tot slot nog een bedenking bij de Europese verkiezingen. Het succes van partijen die opvallen door hun sceptische en kritische houding tegenover Europa is opmerkelijk. Het is het zoveelste bewijs dat het nog steeds ontbreekt aan een heldere visie op waar we met Europa naartoe willen. Campagnes in de diverse landen bevestigden dat: van de gespierde eurofiele taal à la Guy Verhofstadt tot de eurofobe speeches zoals die van de Nederlandse extreemrechtse politicus Geert Wilders. De vrees voor een heuse doorbraak van extreemrechts in de Europese Unie werd evenwel niet bewaarheid, ook al haalde de Duitse neonazipartij NPD een zetel. Verontrustend, dat wel. De forse winst van het Franse Front National van Marine Le Pen – zowat 25 procent van de stemmen – heeft vooral te maken met het schrijnende onvermogen en de onmacht van de Franse president, François Hollande. Daartegenover staat dat Geert Wilders in Nederland werd afgestraft en dat het Europa-debat in Griekenland door het links-radicalen Syriza werd gekaapt. De Grieken uitten daarmee hun ongenoegen en woede na de rigide besparingen die de Europese Unie hen heeft opgelegd om de economische crisis te overwinnen. Ook bij Europese verkiezingen hijsen vooral nationale belangen zich op de voorgrond.”

Meer dan acht op de tien Myanmarzen zijn boeddhist. © Reporters